

Oponentský posudek bakalářské práce FHS UK

Yevgeniya Synchykova: Jazyk jako proměnná integrace

Formální náležitosti:

Y. Synchykova předložila práci, která po formální stránce splňuje všechny požadavky na bakalářské práce kladené, co se rozsahu i citačních norem týče. Práce obsahuje čestné prohlášení, obsah, seznam použité literatury a poznámkový aparát.

Volba tématu:

Autorka si zvolila zajímavé a aktuální téma – zabývá se problematikou adaptace a integrace cizinců do české společnosti a rolí jazyka v tomto procesu. Zaměřuje se při tom na ruskojazyčné migranty, konkrétně ruskojazyčné studenty, občany třech států - Ukrajiny, Ruska a Běloruska.

Toto téma zřejmě dosud nebylo v české odborné literatuře podrobněji souhrnně zpracováno, ačkoli počet zahraničních studentů z bývalého Sovětského svazu v České republice rok od roku stoupá. Proto, jak uvádí Synchykova, výzkum reflexe jazykových kompetencí ruskojazyčných migrantů považuje za přínosný a odvolává se při tom na to, že i sami ruskojazyční studenti, jichž je sama zástupcem, problematiku jazyka vidí jako stěžejní. S tím se nedá než souhlasit. Autorku, jejími slovy, zajímá pohled „zevnitř“ – tj. z perspektivy cizinců samotných, tedy aktérů, jichž se vlastní proces přímo týká.

Způsob zpracování:

Po stránce metodické je práce vyhovující, struktura práce je logická a přehledná. Nemalou měrou k tomu přispívají i tabulky v práci uvedené, mohlo by jich však být více. Práce prošla korekturou a je zatížena minimem překlepů a pouze drobnými gramatickými chybami. Seznam použitých zdrojů je dostačující, autorka vychází z relevantní domácí i zahraniční literatury. Text je psán velmi srozumitelnou formou, dobře se čte. Autorka při popisu sledované problematiky neváhá polemizovat s odbornou literaturou a formuluje své vlastní názory, což cením.

Práce je členěna na následující celky: úvod, teoretickou část, metodologii, analytickou část, kategorie a závěr spolu se seznamem použitých zdrojů. V teoretické části se Synchykova zaměřuje na sociální integraci cizinců a její dimenze, na funkci jazyka a na téma migrace. Oceňuji propracovanost této části a schopnost autorky pracovat s literaturou. V metodologické části nás mimo jiné seznamuje s kvalitativní metodologií, věnuje se charakteristice informátorů, technice sběru a následné analýze dat. Projevuje praktickou znalost sledované problematiky. V analytické části přichází s třemi modely přístupu k jazyku, tak jak si je na základě provedených rozhovorů s respondenty sama vymezuje. Pro první přístup je charakteristické uzavření migrantů do prostředí ruskojazyčné skupiny, čeština je zde vnímána pouze v rovině instrumentální. Pro druhý přístup je typické, že respondenti nedělají

rozdíly mezi ruštinou a češtinou, ale vysvětlují užívání jazyka situačně. Oba jazyky jsou tedy respondenty vnímány srovnatelně. Třetí přístup je přístupem kosmopolitním. Na rozdíl od předešlých výše popsaných přístupů sem navíc vstupuje třetí jazyk – angličtina, která je v určitých sférách života migranty preferována před ostatními jazyky. Další oddíl práce je nazvaný Kategorie. Zde Synchykova nabízí, respektive vymezuje, kategorie prostřednictvím kterých ruskojazyční studenti migranti vyjednávají svou pozici v české společnosti. Jedná se o: 1. společný pohled na jazyk, 2. jazyk jako základ osobnosti, 3. jazyk jako nástroj identifikace, 4. jazyk jako nástroj komunikace, 5. péče o jazyk). Ty pak sleduje je u každého modelu přístupu.

Diplomovou práci uzavírá Synchyková tím, že „integrace ruskojazyčných studentů přes jazyk probíhá úspěšně a během této integrace jazyky, jež migranti používají různě dominují v každé dimenzi této integrace, v závislosti na kontextech, jež migraci doprovázely.“

V samotném textu práce jsou zahrnuty doslovné přepisy rozhovorů (respektive jejich části) s informátory v českém jazyce. Autorka je vhodně zařazuje do textu, když ilustruje určitý jev nebo pozorování, ke kterým došla. Práce se pak jako celek jeví živější a čtivější.

Podněty k obhajobě, úvahy k tématu:

1. Jak konkrétně pocítují zmínění respondenti nevstřícnost české společnosti a českou xenofobii? (str. 34-35, Skupina ruskojazyčných z modelu přístupu k jazyku: Kosmopolité) Není na vině to, jak přistupují k češtině a českému prostoru? Nevyčleňují se z české společnosti cíleně tím, že přednostně používají angličtinu a defacto pohrdají češtinou? (viz. str. 37 - 38)
2. Odráží se na přístupu konkrétních respondentů (ze všech skupin) k českému jazyku a české společnosti to, za jakých podmínek a kde a kdy ruskojazyční studenti absolvovali jazykový kurs češtiny pro cizince?
3. Emoce jsou dle respondentů ze skupiny „Lapení v izolaci“ vázány na ruštinu (str. 27), tj. ruštinu favorizují, i Nastya ze skupiny přístupu jazyka „Situačnost jazyka“ naráží na to, že se nedokáže plně vyjádřit z genderového hlediska, což jí vadí. Změnili by respondenti názor, kdyby měli českého partnera? (to je jen k úvaze ☺) Znají někoho takového?

Hodnocení:

Práce splňuje všechny požadavky bakalářské diplomové práce, považuji ji za velmi zdařilou. Doporučuji ji proto k ústní obhajobě s hodnocením výborně (stupeň A)

V Praze, 9. 9. 2015

PhDr. Lucie Hanzlíková, PhD.